№ 6 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 12 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 6

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ, 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են խօսքանիշը տողատեղին 10 կոպէկ.
Տպարանի տելեֆօն № 228

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1910 ԹՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(38-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը՝ 9 ր., 9 ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ր., 5 ամսվանը՝ 5 ր., 4 ամսվանը՝ 4 ր., 3 ամսվանը՝ 3 ր., 1 ամսվանը՝ 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և միևնոյն ժամանակ 40 կ. նամականիշ։

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով առեղծվում են մի շարք տեխնիքական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ։ Հին բաժանորդներից խնդրվում է կցցնել փոխանր. բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Թիֆլիսի Ժողովարան

Այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 12-ին

տեղի կունենայ

ՊԱՐԵՐԵԿՈՅԹ

Երեկոյթին կը նուագեն լարանուագ երաժշտախումբը և սազանդարներ։

Հիւրերը՝ անդամների առաջարկութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են 1 րուբլի։

(առ) 22. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Աւագների խորհուրդը յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. անդամների, որ ուրբաթ, յունվարի 22-ին, նշանակված է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

քուէարկելու կանդիդատ առաջարկված անձերին և քննելու մի քանի ընթացիկ հարցեր։

Ընդհ. ժող. սկիզբը երեկ. ժ. 9-ին։

առ. (12,22) 23. 2—1

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ց. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.

Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. (երեկոյեան ժ. 5—7.

Երևանեան հրապարակ—Պուշկինսկ. փ., № 1.

(Ե. Հ. Կ.) (առ.) 1045. 100—46

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ն. Ս. ՕՐԼՄԲՕՎՍԿԻ

Կոկորդի, քթի և ականջի հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը ամեն օր՝ երեկ. ժամը 4—7-ը։ Պետրոս Մեծի փողոց, № 26, գեներալ-նահանգապետի դիւանատան դիմաց։

(Ե. Հ. Կ.) (առ.) 1217. 11—6

ՀԱՅ ԹԱՏՐՕՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

Հայ դրամատիկական ընկերութեան ընդհանուր ժողովում մի առաջարկ եղաւ հրաւիրելու հայ թատրօնական գործողների համագումար, որի քննութեան նիւթ դառնային մեր բեմական գործի հերթական խնդիրները։

Թատրօնի նշանակութեան, թատրօնի կրթական, գեղարուեստական և հասարակական կոչման մասին հարևանցի և մակերևութական կերպով շատ ու շատ անգամ է յիշատակվել թէ դրամատիկական ընկերութեան ժողովներում, թէ յօբելեանների ժամանակ և թէ մասնաւոր խորհրդակցութիւնների ու խօսակցութիւնների միջոցին. բայց միևնոյն ժամանակ թատրօնը իր ամբողջութեամբ, իբրև կուլտուրական գործօն մեր իրականութեան մէջ, չէ դարձել բազմակողմանի լուրջ քննութեան, ուսումնասիրութեան և խորհրդածութեան առարկայ։

Ճիշդ է, հայ մամուլի մէջ զանազան ժամանակներում եղել են գնահատելի յօդուածներ նուիրված թատրօնին ընդհանրապէս և պիէսներին ու ներկայացումներին մասնաւորապէս, բայց նրանք՝ գրված լինելով անմիջական առիթների թելադրանքների տակ՝ ծառայել են իրանց ժամանակակից պահանջներին և չեն տալիս մեզ ծրագրական և կազմակերպչական քննութիւն այն ընդարձակութեամբ և համակարգութեամբ, որ պահանջում է արդի թատրօնական գործը մեզանում իր ամբողջութեամբ։

Թատրօնական գործի առաջադիմութիւնը կարօտ է մեզանում ցուցումների թէ այն փորձնական իրականութիւնից, որ մենք ունեցել ենք Թիֆլիսում և գաւառներում, և թէ այն հեղինակաւոր դպրոցից, որ տալիս է մեզ ռուսական և առհասարակ եւրոպական բեմը։ Իսկ թատրօնի գաղափարական, գեղարուեստական և կրթական դերի կատարումը կապ ունի մի կողմից դրամատիկական ստեղծագործութեան, իսկ միւս կողմից այն հետաքրքրութեան հետ, որ ցոյց են տալիս հասարակութիւնը և նրա ընտրեալ մասը դէպի բեմը և նրա կոչումը։

Երբ մենք ստեղծած կը լինենք նպաստաւոր պայմաններ թատրօնական գործողների համար, երբ գրաւած կը լինենք բոլոր ձեռնհաս դերասանական ուժերը, երբ խրախուսած կը լինենք մեր թատերագիրներին, երբ գաղափարական հետաքրքրութիւն ստեղծած կը լինենք թատրօնի շուրջը, այն ժամանակ և յոյս կարող ենք ունենալ, թէ թատրօնը մեզանում իսկապէս կուլտուրական հսկայ գործօններից մէկն է դարձել իրական կեանքում։

Ենթադրեալ համագումարը, ժողովելով մի տեղ թատրօնական գործի բոլոր համակրողներին, քննութեան սեղանի վրա կը դնի իր էական կարիքները, իր հերթական խնդիրները։ Եւ եթէ նա ինքը իր առաջին քայլում անկարող կը լինի պատասխան տալ իր առաջ դրված բոլոր հարցերին, նա կը ծրագրի այն ուղիները, որոնցով պէտք է ընթանայ թատրօնի բարգաւաճման մասին հոգատարութեան գործը։

Մենք ունեցել ենք խորհրդակցութիւններ և համագումարներ զանազան հասարակական պէտքերի վերաբերմամբ։

Թող թատրօնական գործողների համագումարը իր կողմից մի լուրջ փորձ անի հանրային քննութեամբ պարզելու այն խնդիրները, որոնք վերաբերում են հասարակական-կրթական մի այնպիսի խոշոր գործօնի, ինչպիսին է թատրօնը։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լօնդօն, 9 յունվարի

Ընտրվեցին ունիօնիստներ 184, լիբէրալներ 158, բանւորական կուսակցութեան անդամներ 32, նացիօնալիստներ 58։ Ունիօնիստները շահեցին 82 տեղ, լիբէրալները 9, բանւորական կուսակցութիւնը 1։ (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 9 յունվարի

Այսօրվայ հետևանքներով մօտաւորապէս որոշվում է պալատի նոր կազմը. ըստ երևոյթին ունիօնիստների թիւը մօտաւորապէս հաւասարվում է լիբէրալների և բանւորների քանակի գումարին. այդ պատճառով նացիօնալիստները կարող են գերակշռել երկու կողմերին, որ հաւանօրէն շուտով առիթ կը տայ պարլամենտի արձակման։

Չը նայած քաղաքական կրքերի բորբոքման, ընտրութիւնները, չը հաշւած 2—3 մանր միջադէպերը, անցան լիակատար կարգ ու կանոնով։ (Հ. Գ.)

Լօնդօն 9 յունվարի

Իռլանդացիների լիդէր Ռէդմօնդը յայտնեց Դուբլինում, որ իռլանդական հօմրուլը միակ հետևանքն է այժմեան ընտրութիւնների. չէ կարելի լուրջ կերպով պնդել, եթէ Ասկվիտը մերժել է իր տուած խոստումը։ Ամենագլխաւոր փակտօր պէտք է համարել նրա այն յայտարարութիւնը, թէ նա չի ներկայացնի հօմրուլը առաջ, քան իր հաշիւները կաւարտէ լօրդերի հետ, և որ իշխանութեան ղեկը յանձն կառնէ սոսկ լօրդերի veto-ի իրաւունքը վերացնելուց յետոյ։ Հետացնելով այդ արգելքը, Ռէդմօնդի կարծիքով, լիբէրալ կուսակցութիւնը չի համարձակվի մերժել իռլանդացիների հօմրուլը։ (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 10 յունվարի

Ընտրվեցին 218 ունիօնիստներ, 185 լիբէրալներ, 33 բանւորական կուսակցութիւնից, 67 նացիօնալիստներ։ (Հ. Գ.)

Նիւ-Եօրկ, 9 յունվարի

Մսագործների գործադուլի պատճառով ամբողջ երկրում մօտ մի միլիօն մարդ պարտաւորվեցին միս չուտել։ Բոստօնում տեղի ունեցաւ մեծ ժողով բօյկօտի պրօպագանդա մղելու նպատակով։ (Հ. Գ.)

Կլիվլէնդ, 9 յունվարի

Մսագործների բօյկօտին միացան 30 հազարից աւելի հոգի, որոնք գրաւոր կերպով խօսք տուին ամբողջ 40 օր միս չուտել։ (Հ. Գ.)

Նիւ-Եօրկ, 9 յունվարի

Օնտարիօ լճի հիւսիսային լճափի շրջանում գծից դուրս եկան չորս մարդատար գնացքներ և ընկան ջրի մէջ։ Զոհվեցին 48, վիրաւորվեցին 92 մարդ։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 9 յունվարի

Ռուսական պատասխանը ամերիկական առաջարկութեանը՝ ֆրանսիական հասարակական կարծիքը համակրանքով ընդունեց։ (Հ. Գ.)

Բուդապեշտ, 9 յունվարի

Պարլամենտական ֆրակցիաների լիդէրների ընդհանուր կօնֆերենցիան ոչ մի որոշում չը կարողացաւ ընդունել՝ թէ ինչ դիրք է բռնելու Խեդերվարիի նոր կաբինէտի վերաբերութեամբ։ Կօշուտը յայտնեց, որ կաբինէտին պէտք է անվստահութիւն յայտնել, բայց պետական անհրաժեշտութեան պատճառով նա կողմնակից է ժամանակաւոր բիւջէն ընդունելուն, եթէ մինիստր-նախագահը կը յայտնէ նոր ընտրութիւններ նշանակելու մասին։ Կոմս Անդրաշին յայտնեց, որ նրա կուսակցութիւնը դեռ ևս որևէ որոշում չէ կայացրել վստահութիւն յայտնելու կամ չը յայտնելու մասին։ Իւստը յայտնեց, որ հրաժարվում է մասնակցելուց... (Հ. Գ.)

Պարիզ, 9 յունվարի

Պալատ։ Աշխարհիկ դպրոցի վիճաբանութիւնների ժամանակ Բրիանը ասաց. «Հոգևորականութիւնը կռւի խօսքերով պատասխանեց խաղաղութեան կոչող խօսքերին։ Ծագած կռիւը կատարվում է հանրապետութեան թշնամիների ընդհանուր ծրագրով։ Կառավարութիւնը կորականապէս վճռել է պաշտպանել ուսուցիչներին աջօրինի յարձակումների դէմ (երկարատև ծափ մեծամասնութեան կողմից)։ (Հ. Գ.)

Աթէնք, 9 յունվարի

Համախոհների ժողովին Տէօտօկիսը ասաց, որ դէմ է ազգային ժողով գումարելու մտքին։ Յունաստանը պէտք է նորմալ վիճակ ընդունէ և այժմ չը պէտք է քաղաքական բարենորոգումների ձեռնարկէ, որոնք պահանջում են երկար ժամանակ՝ իրականանալու համար։ (Հ. Գ.)

Աթէնք, 10 յունվարի

Դրութիւնը նորմալ է։ (Հ. Գ.)

Մադրիդ, 10 յունվարի

Երէկ Մարօկկօյից վերադարձող զօրքերը հանդիպեցին շքեղ ընդունելութեան։ Քաղաքի առաջ զօրքերին ողջունեցին մինիստր-նախագահը, զինւորական մինիստրը, նահանգապետը և քաղաքապետը։ Զօրքերը քայլերթով անցան թագաւորի, գահաժառանգի և թագուհու առաջով։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 9 յունվարի

Պարիզի օդերևութաբանական կայարանի սէյսմօգրաֆը ցոյց տուեց, որ առաւօտեան ուժեղ երկրաշարժ է եղել 3000 կիլօմետր տարածութեան վրա, ըստ կարծիքի՝ դէպի Կովկաս կամ Հայաստան։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 10 յունվարի

Ջուրը Սէնայում շարունակում է աւելանալ։ Էլեքտրաքարշի մի քանի գծերի վրա երթևեկութիւնը կանգ առաւ։ Մի քանի տներ փլվելու վրա են։

Գաւառից ստացվում են յուզալից հեռագիրներ։ (Հ. Գ.)

Պարիզ, 9 յունվարի

Սէնայի ջուրը ծածկեց ստորերկրեայ ճանապարհը։ Վնասները ահագին են։ Աշխատանքները շիտկելու համար հարկաւոր են ամիսներ։

Ամեն տեղից հաղորդում են հեղեղների մասին։ Օկսէրի վիճակում փլվել են մի քանի հարիւր տուն։

Տրուա, Րէյմսից, Լիօնից, Բուրժից, Դիժօնից հաղորդում են, որ գետերը դուրս են եկել ափերից. երկաթուղագիծը շատ տեղերում քանդվել է, գնացքները դուրս են գալիս գծերից. հեռագիրը և հեռախօսը չեն գործում։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ, 9 յունվարի

Տեխնօլօգիայի ինստիտուտի պրօֆ. գ. խ. Շչուկինը նշանակվեց ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրի օգնական։

Պետական բանկի կառավարիչ նշանակվեց ի. գ. խ. Կօնշինը։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ, 9 յունվարի

Լէօնիդ Անդրէևի «Անաթէմա» պիէսը հանվեց րէպերտուարից։ (Հ.Գ.)

Մօսկվա, 9 յունվարի

Անասնաբուժական համագումարը ցանկալի ընդունեց, որ կանայք ևս ընդունվեն ռուսական անասնաբուժական ինստիտուտները։ Որոշվեց այդ մասին միջնորդութիւն յարուցել։ (Հ. Գ.)

Օդեսսա, 9 յունվարի

Ծովակալութեան բոլոր արհեստանոցները երէկ կէսօրից սկսեցին աշխատել։ (Հ. Գ.)

Գրօդնօ, 9 յունվարի

Առաւօտեան ժամը 3-ին զինված չարագործներ յարձակվեցին Գրօդնոյի երկաթուղու կայարանի վրա, ծանր վիրաւորեցին երկու պահապան պահակներին, յափշտակեցին 18,000 րուբլի և անյայտացան։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ.—Յունվարի 14-ին Պետերբուրգից մեկնում է յատուկ մասնաժողով հարաւ-արևելեան երկաթուղիները քննելու համար։ Մասնաժողովին տրված են ընդարձակ լիազօրութիւններ։

Սինօդը հարաւային թեմերից մինի առաջնորդից տեղեկութիւններ է ստացել, թէ հայ քահանաները, հանգուցեալ կաթողիկոսի կարգադրութեան ուժով, հրաժարվում են պսակել հայերին ուղղափառների հետ, պսակելով նրանց միևնոյն ժամանակ լութերականների և կաթօլիկների հետ։ Այդ առիթով սինօդը հարցապնդում ուղղեց ներքին գործերի մինիստրութեան։ («Б.»)

Պետերբուրգ.—Արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ յայտնում են, որ անհիմն են բոլորովին այն տեղեկութիւնները՝ իբր համաձայնութիւն է կապված Ռուսաստանի և Գերմանիայի միջև բալկանեան գործերի վերաբերութեամբ։

Արբեցողութեան դէմ մաքառողների համագումարում ճառեր արտասանած և զեկուցումներ կարդացած 24 բանւորներից ձերբակալվեցին 18-ը։

Հաւաստի շրջաններից հաղորդում են, որ սենատօրական քննութիւն է նշանակվելու ծովային վարչութեան մէջ։ Քննութիւնը կատարելու է սենատօր Գարինը։

Բիւրօկրատական շրջաններից տեղեկացնում են, որ Կովկասի Փոխարքայի ներկայացուցչի պաշտօնի համար մինիստրների խորհրդի մէջ նոր անձն չէ նշանակվելու։ («Б.»)

Նոր-Բուխարա, 10 յունվարի

Այսօր երկրորդ օրն է, որ սիւննի և շիա մահմեդականների միջև Բուխարայի մայրաքաղաքում կրօնական հողի վրա տեղի ունեն արիւնահեղ ընդհարումներ։ Կան զոհեր։ Թարուքանդ են արված պարսիկների մի քանի խանութներ։ Խռովարարները, մէդրէսէի սիւննի ուսանողները խումբ-խումբ շրջում են փողոցներում, ռռնում են պարսիկներին և շիա պաշտօնեաներին։ Բուխարայի կառավարութիւնը կտրական միջոցներ ձեռք առաւ կարգը վերահաստատելու համար։ (Հ. Գ.)

Վարշավա.—Նօբէլը վճռեց կերօսինը Բագուից մատակարարել Վարշավայի վրայով ամբողջ Լեհաստանի համար ջրային ճանապարհով։ Նօբէլի հաշւով, այդպիսով ծախսը իւրաքանչիւր պուդի վրա կը պակասի 15 կ., երկաթուղով ուղարկելու հետ համեմատած։ («Б.»)

Բեռլին.—Այն լուրերի առիթով, իբր բալկանեան գործերի առիթով համաձայնութիւն է կապված Ռուսաստանի և Գերմանիայի միջև, արժանահաւատ աղբիւրից հաղորդում են, որ Գերմանիան առաջարկում է Ռուսաստանին բաժանել Աւստրիայի հետ միասին ազդեցութեան շրջանը Մերձաւոր Արևելքում Բալկանեան ֆեդէրացիայի մտքից հրաժարվելու պայմանով։ Գերմանիան ըստ ամեն ապահովում է Սերբիայի անձեռնմխելիութիւնը։ Համաձայնութիւնը առայժմ պահվում է մեծ գաղտնապահութեան մէջ. բանակցութիւնները շարունակվում են։ («Б.»)

Պէկին, 10 յունվարի

Կառավարութիւնը խնամակալին ներկայացրեց մի նախնական զեկուցագիր Ջինչօու-Ցիցիկար երկաթուղու կառուցման մասին, որ պահանջում է 50 միլիօն իէնի փոխառութիւն։ (Հ. Գ.)

Պետերբուրգ, 9 յունվարի

Զինւորա-նահանգական դատարանը գնդապետ Կարպօվին սպանող Վօսկրէսէնսկի-Պետրօվին դատապարտեց մահվան պատժի։ Պաշտպանները բողոքեցին։

Տանտիրոջ քաղաքացիական 5000 րուբլի պահանջին բաւարարութիւն տրվեց։ (Հ. Գ.)

Սօֆիա.—Մակեդօնական բողոքի միտինգները շարունակվում են։ Դօբրիչէում կայացել է նոր միտինգ, ուր ընդունվել են հակաթիւրքական բանաձևեր։ («Б.»)

Նախիջևան գ. (Կարսի շրջ.), 2 յունվ.

Թիւրք Հիւսէյին փաշան, որ յայտնի է առհասարակ քիւրդական աշխարհում և մասնաւորապէս Երզրումի նահանգում, իր

ցեղի մէջ մեծ հեղինակութիւն է վայելում։ Նա վերջերս իր հետ է վերցրել 300 զինուած քիւրդերի և փախել Պարսկաստան՝ Թիւրք-պարսկական սահմանագլխային շրջաններում ապրող քիւրդական ցեղերի—Կիկան, Միլան, Շիկակ, Թագուր, Հայդարցի և այլն—շրջանում պրօպագանդա մղելու համար։

Հիւսէին փաշայի նպատակն է համաքիւրդական ապստամբութիւն բռնկցնել ընդդէմ օսմանեան նոր իրաւակարգերի, որովհետև նա խորապէս զգում է, որ սահմանադրական կարգերը եթէ արմատանան Թիւրքական կառավարական կեանքում, այդ դէպքում քիւրդերի աւազակային ինստինկտներին սանձ է դրվելու։

Այդ քիւրդ փաշան, ինչպէս յայտնել է մասնաւոր խօսակցութիւնների միջոցին, շարժվում է մի նախագծված պլանի համաձայն և յոյս ունի Արաբիայից օգնութիւն ստանալու թէ մարտիկներով և թէ ռազմամթերքով։ Այդ նկատումով արդէն մի քանի ամիս սրանից առաջ յիշեալ փաշան իր մօտիկ ազգականներից Ալի և Մահմէդ բէգերին ուղարկել է Ադէն՝ արաբական յայտնի ցեղապետների հետ բանակցելու համար։

Ի հարկէ հարց է, թէ կարդարանա՞ն արդեօք Հիւսէին փաշայի ցանկութիւնները, բայց փաստ է այն, որ նրա մղած պրօպագանդան չափազանց պարարտ հող է գտնում թէ Թիւրքիայի և թէ Պարսկաստանի քիւրդական շրջաններում։

Չը մոռանամ հաղորդել և այն, որ պրօպագանդա է մղվում և Անդրկովկասի շրջանում ապրող քիւրդերի մէջ, և այդ նպատակով յատկապէս եկել էր Կարսի շրջանը շէյխ-Մահմէդը, որ դրացին է Էյիպ փաշայի որդի Ռասուլ բէգի։

Ի վերջոյ ասեմ, որ ստացածս տեղեկութիւններից երևում է, որ քիւրդական ապստամբութիւնն արտայայտվելու է նախ և առաջ Թիւրքահայերի վրա յարձակվելով ու կոտորելով նրանց։ Հօլօ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թէհրան, 9 յունվարի

Ֆարսի նահանգապետ Սախան-ուդ-Դովլէն արձակվեց պաշտօնից։ Նրա յաջորդ նշանակվեց պրինց Ֆարման-Ֆարման։ (Հ. Գ.)

Թաւրիզ, 9 յունվարի

Ուրմիայի լճի վրա նաւակի խորտակման տեղեկութիւնը սխալ երևաց. Թէև նաւակը շրջվեց, բայց և այնպէս ներկայումս նա երթևեկում է։ (Հ. Գ.)

Թ է հ ր ա ն.—Երեան հանվեցին բազմաթիւ ռէակցիօն կազմակերպութիւններ։ Սէիստանում շարժում է պատրաստվում յօգուտ ինքնակալութիւնը վերականգնելուն։ Պատգամաւոր Թաղի-Զադէն այդ առիթով արտասանեց մեծ ճառ, պահանջեց կառավարութիւնից կտրուկ միջոցներ ձեռք առնել ոչնչացնելու նման երևոյթները և խստագոյնս պատժել ձեռք ընկած ռէակցիօններներին։ Ներքին գործերի մինիստրը իսկոյն բացատրութիւն տուեց մէջլիսին և խնդրեց մինչև երեքշաբթի ժամանակ տալ լրացուցիչ տեղեկութիւններ հայթայթելու համար։

Եփրեմից ստացվեցին հանգստացուցիչ տեղեկութիւններ։ Զէնջանից, Սերաբից և Թաւրիզից գնացել են բաւականաչափ օգնութիւններ։ Նա վերջնականապէս ապաքինվել է վէրքից և այս օրերս եռանդով յարձակվում է գործելու շահսէվանների վրա։ («Б.»)

Թ է հ ր ա ն.—Սիփեհդարը շատ է մտածում, որ Ռուսաստանը և Անգլիան դանդաղում են ռէալիզացիայի ենթարկել պարսկական փոխառութիւնը։ Խնդրված գումարը շատ չնչին է, սակայն շատ անհրաժեշտ է ներկայ րօպէին, մինչդեռ այդ գումարի յանձնելը ուշանում է։

Եփրեմը հաղորդում է, որ հանգստութիւնը վերականգնվել է և զօրամասը շատ լաւ վիճակի մէջ է։ Լուրերի համաձայն, շահսէվանները թողել են Րահիմ խանին մենակ, որը ղարադաղցիների մի փոքրիկ խմբով դիրք է բռնել լեռներում Ահարի մօտերը։ («Б.»)

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔՈՒՄ

Տօկիօ, 9 յունվարի

Կայսրը մի հրովարտակով թոյլատրում է հարաւ-մանջուրական երկաթուղու վարչութեանը՝ փոխառութիւն կնքել։ (Հ. Գ.)

Բեռլին, 9 յունվարի

Հեռագրում են, որ, Նիւ-Եօրկի բանկային շրջանների տեղեկութիւնների համաձայն, համաձայնութիւն է կայված Խանկօու-Սիչուան երկաթուղու հարցի առիթով։ Շուտով կնքվելու է 30 միլիօն դոլլարի փոխառութիւն. օբլիգացիաներն իրար մէջ բաժանում են Անգլիան, Գերմանիան, Ֆրանսիան և Միացեալ-Նահանգները։

Բեռլինի բանկային շրջանները այս տեղեկութեանը կասկածով վերաբերվեցին։ (Հ. Գ.)

Տօկիօ, 9 յունվարի

Պարլամենտի նիստերը վերսկսվեցին։ Մինիստր-նախագահը յայտնեց, որ Եապօնիայի յարաբերութիւնները դէպի այն պետութիւնները, որոնց հետ նա կապված է պայմանագրերով, հաշտ են և խաղաղասիրական. անգլօ-եապօնական դաշն ևս առաւել ամրապնդվել է. Չինաստանի հետ Եապօնիան համաձայնութիւն է կազմել բոլոր վիճելի հարցերի վերաբերութեամբ. կառավարութիւնը միշտ յարգանքով է վերաբերվել Մանջուրիայի բաց դռների սկզբունքին։ Մինիստր-նախագահը կարծում է, որ մեծ պետութիւնները ճանաչեցին եապօնական գործողութիւնների անկեղծ բնաւորութիւնը Մանջուրիայում։

Պարլամենտին կը ներկայացվի մաքսային նոր տարիֆի օրինագիծը, որը ի միջի այլոց պակասեցնում է բամբակի մաքսը։ (Հ. Գ.)

Տօկիօ, 9 յունվարի

Ի նկատի ունենալով որ Եապօնիան մերժեց Միացեալ-Նահանգների առաջարկութիւնը մանջուրական երկաթուղիների չէզոքութեան մասին, եապօնական մամուլը ողջունում է Ռուսաստանի և Եապօնիայի միութիւնը, տեսնելով դրանում յետագայ մերձեցման գրաւական։ (Հ. Գ.)

ԳԻՍԱՒՈՐ ԱՍՏՂ

(Հեռագրով)

Բրէսլաւ, 9 յունվարի

Օբսէրվատորիայից՝ երէկ ցեր. ժամը 5 և 15 րօպէին նկատվեց արևից ոչ հեռու բաց գիսաւոր աստղ, որ տեսանելի էր հասարակ աչքով։ Աստղի պոչը շրջանի ձև ունէր։ Աստղը համարեա Հալլէի աստղի լոյսն ունէր։ Ժամը վեցից յետոյ գիսաւոր աստղը անյայտացաւ։ (Հ. Գ.)

Հէլսինգֆօրս, 9 յունվարի

Երէկ, երեկ. ժամը 5-ին Ուլէաբօրգում և Պուգասեարվում կէս ժամ շարունակ տեսել են գիսաւոր աստղը։ (Հ. Գ.)

Հէլսինգֆօրս, 10 յունվարի

Նոր գիսաւոր աստղը երէկ երեկոյեան նկատվում էր Տամերֆօրսում, Վըբօրգում և Վիլմանստրանդում։ Լոյսը հաւասար էր բևեռային աստղի լոյսին, պոչը՝ 10 գրադուս է։ (Հ. Գ.)

Վլադիվօստոկ, 10 յունվարի

Յունվարի 9-ի երեկոյեան հասարակ աչքով տեսանելի էր գիսաւոր աստղը։ (Հ. Գ.)

Ցզեանչժօու, 10 յունվարի

Երէկ երեկոյեան ժամը 6-ին, արևի մայր մտնելուց յետոյ, տեսանելի եղաւ հարաւային կողմում Հալլէյի նման գիսաւոր աստղ։ (Հ. Գ.)

Տիֆլիս, 10 յունվարի

Այսօր երեկ. ժամը 6-ին արևմուտքում քառորդ ժամ տեսանելի եղաւ գիսաւոր աստղ։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մի շարք վկայ-ականատեսների ցուցմունքների հիման վրա, ոստիկանական խստագոյնս քննութիւնը պարզեց, որ յունվարի 5-ի երեկոյեան ժամը 6-ի սկիզբները Վերայի գծի էլեքտրաքարշ № 47 վագօնը կանգնեց Վերայի զառիվայրի Օլգինսկայա փողոցի միացման տեղում և նրա մէջ նստել էին 40 հոգի, հաշւած կօնդուկտօրին, վատմանին և կօնտրօլեօրին։ Վագօնի առաջին մասի վրա վատմանի՝ Իվան Նիկօլաեվիչ Վեալօվի հետ կանգնած էր 2-րդ քաղաքամասի պրիստաւի օգնական կօլ. սեկր. Սաղաթել Միրզոյեան Ղուկասեանցը, որ գործերով գնում էր Վերայի զառիվայրը։

Կօնդուկտօր Սիմէօն Գրիգօրեւիչ Եացէնկօյի սուլոցից յետոյ վագօնը արագութեամբ ընթացաւ տորմօզներով դէպի ներքև, և, չը հասած Վերայի հրապարակին, յանկարծ վագօնի անիւները սկսեցին քարշ գալ (забуксовать), և, շնորհիւ այդ օրն եկած անձրևի և ցեխի՝ ռելսերի վրա, որոնք ըստ երևոյթին շատ քիչ էին աւազով ցանված, վագօնը անասելի արագութեամբ իներցիայով սլացաւ դէպի Վերայի կամուրջը։ Վատման Վեալօվը, նկատելով այդ, սկսեց տալ վտանգի նշաններ և առաջին մասի վրա կանգնած պրիստաւի օգնական Ղուկասեանի հետ աշխատեց ամեն կերպ վագօնը կապ գցել, սակայն արգելիչ շղթայի կոթը այլևս չէր գործում։ Կօնդուկտոր Եացէնկօն և կօնտրօլեօր ազնւական Ի. Թէյմուր. Գվատուան, որոնք վագօնն էին թողել արդէն սլանալու ժամանակ, սկսեցին նոյնպէս վագօնը կանգնեցնելու ջանքեր անել ետևի կողմից, և գործի հանվեց նոյնպէս էլեքտրական տորմօզը (արգելիչ շղթան), բայց վագօնը ոչ միայն չէր կանգնում, այլ, ընդհակառակն, շարունակում էր մեծ արագութեամբ շարժվել կամուրջի կողմը։ Վատման Վեալօվը և Ղուկասեանը, տեսնելով որ բոլորին սպառնում է անխուսափելի կորուստ, սկսեցին համոզել հասարակութեան, որ նա փրկէ իրան ինչպէս կարող է՝ աղաղակելով «ազատվեցէք», իսկ իրանք շարունակեցին, իրանց չը կորցնելով, կապել արգելիչ շղթան, աշխատելով վագօնի խորտակման առաջն առնել։ Վագօնը, հասնելով կամուրջի մօտի վերջին շրջատեղին, դուրս եկաւ գծից և, թեքվելով ձախ, սոսկալի ուժով, առաջին մասով դիպաւ չուգունէ սիւնին և ջարդուփշուր եղաւ։ Վատման Վեալօվը և պրիստաւի օգնական Ղուկասեանը մնացին վագօնի առաջին մասի և սիւնի մէջտեղում, իսկ մնացած մարդկանցից մի քանիսը կարող եղան թռչել վագօնից մինչև խորտակման րօպէն։

Շուտով օգնութեան շտապած ոստիկանական պաշտօնեաները կողմնակի մարդկանց օգնութեամբ բոլոր վնասվածներին 10 րօպէի ընթացքում հանեցին վագօնի կտորների տակից և արդէն 20 րօպէից յետոյ տարան Միքայէլեան հիւանդանոցը, ուր պրիստաւի օգնական Ղուկասեանը, ուշքի չեկած, մեռաւ։

Ընդամենը, բացի Ղուկասեանից, հիւանդանոց տարվեցին 26 հոգի, որոնց ցուցակը տպվեց լրագիրներում. այս թւից անհամեմատ ծանր վիրաւորվել են 12 հոգի, որոնցից 10-ը ներկայումս գտնվում են յիշեալ հիւանդանոցում. երկուսի դրութիւնը շատ ծանր է. մնացածների կեանքին վտանգ չէ սպառնում։

Ոտքերը անդամահատեցին վաճառական Սարգսեանի (աջ ոտը) և Իօսիֆ Զբռնսկիի (աջ ոտը)։

Ոստիկանապետի պաշտօնակատար՝
գնդապետ Զասիպկին

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի, յունվարի 9-ին, Հայոց Դրամատիկական Ընկ. վարչութեան հրաւէրով կայացաւ Արտիստական Ընկ. դահլիճում խորհրդակցական մի ժողով ընկերութեան անդամներից և ոչ-անդամներից, որին հրաւիրված էին հասարակութեան զանազան խաւերից անձինք, ինչպէս և Ալ. Մանթաշեան, որ ցանկացել էր ի մօտոյ ծանօթանալ հայոց թատրօնի դրութեան հետ։

Վարչութեան կողմից փոխ-նախագահ Տ. Յովհաննիսեան, բանալով ժողովը և յայտնելով թէ խորհրդակցութեան նպատակն է մտածել և միջոցներ որոնել պահպանելու հայոց թատրօնի գոյութիւնը, որ վտանգի է ենթարկված, առաջարկեց ընտրել նախագահ և քարտուղար։ Առաջարկված կանդիդատներից՝ Ալ. Քալանթար, Հ. Առաքելեան և Ս. Յարութիւնեան, առաջին երկուսը հրաժարվելով, նախագահ եղաւ Ս. Յարութիւնեան, իսկ քարտուղար ընտրվեց Գ. Լևոնեան։

Վարչութեան կողմից մի երկար ճառով Տ. Յովհաննիսեան բացատրեց հայկական թատրօնի գործի դրութիւնը Թիֆլիսում, կանգ առաւ նրա պատմութեան վրա և եզրակացրեց, թէ առանց հասարակութեան կամ մասնաւոր անձանց օժանդակութեան այլևս անկարելի է պահպանել թատրօնի գոյութիւնը։ Խօսելով այն միջոցների մասին, որոնք առաջարկվել են մինչև այսօր թէ մամուլի և թէ առանձնապէս զանազան անձերի կողմից, նա ասաց, որ այդ միջոցներից գլխաւորներն են՝ ֆօնդ հիմնել, սեփական թատրօն ունենալ և մասնաւոր հանգանակութեան կամ բարերարութեան դիմել։

Ալ. Քալանթար,—արծարծելով այն միտքը, թէ Թիֆլիսի հայոց թատրօնը նշանակութիւն ունի ոչ միայն Թիֆլիսի, այլ և ամբողջ Կովկասի և գուցէ նոյնիսկ Թիւրքիայի հայութեան համար, որովհետև Թիֆլիսի թատրօնը ղեկավարող ոյժ է կատարում, հետևաբար անհրաժեշտ է Թիֆլիսի թատրօնին շունչ և կենդանութիւն տալ,—առաջարկեց այսօր դնել միայն մի քանի թեզիսներ, ընտրել դրանցից կարևորագոյնը և զբաղվել նրա քննութեամբ ու լուծմամբ, թողնելով կազմակերպչական գործը յետագայ ժողովներին։ Միևնոյն ժամանակ նա առաջարկեց հոգալ հրաւիրելու թատրօնական գործողների մի համագումար։

Ապա մի երկար ճառ խօսեց Ալ. Խատիսեան, ցոյց տուեց այն թերութիւնները, որ ունեցել է թատրօնական գործը, այն դժուարութիւնները, որոնց նա բախվել է իր գոյութեան ընթացքում, և եկաւ այն եզրակացութեան, որ հարկաւոր է միաժամանակ երկու տեսակ թատրօն ունենալ—ժողովրդական և մաշչելի ինտելլիգենտ հասարակութեան համար՝ Արտիստական Ընկ. բեմի վրա։

Հետզհետէ խօսեցին Ատրպետ, Հ. Առաքելեան, Մ. Զաքար և Գ. Խաժակ։ Սրանք ամենքն էլ այն միտքը յայտնեցին, որ անհրաժեշտ է հայ բեմին ունենալ սեփական տաճար, սեփական թատրօն, որ և կը լինի ամենալաւ ֆօնդը՝ թատրօնական գործի համար։ Այդ սեփական թատրօնը իր շուրջը կը համախմբէ բեմական ոյժերը և առաջ կը բերէ տաղանդներ։ Երդուեալ հաւատ. Ս. Արծրունին բոլորովին այլ կարծիք յայտնեց։ Նա ընդդէմ է այն մտքին, որ հայ թատրօնը պահվի մուրացկանութեամբ, մեծատունների սեղանից թափված փշրանքներով. պէտք է այնպէս անել, որ ժողովուրդը սիրէ հայ թատրօնը, և այն ժամանակ նրա գոյութիւնը մշտապէս ապահոված կը լինենք։ Մասնաւոր անձանց նպաստները չեն փրկի թատրօնը մեռնելու վտանգից։

Գ. Խաժակ, երկրորդ անգամ խօսելով, առարկում է Ս. Արծրունուն և պնդում այն մտքի վրա, թէ առանց իշխանաւորների և աջակցութեան՝ անկարող կը լինենք թատրօն պահել. պէտք է դարձեալ դիմել նրանց։

Խօսում է տիկին Մայսուրեան, որ զարմանք է յայտնում, թէ մինչ թատրօնը փակվելու և մեռնելու վտանգին է ենթարկված, մինչ նրան պէտք է անմիջական օգնութիւն հասցնել, խօսում են ֆօնդի, թատրօնական շինութեան մասին, որոնք միայն երկար տարիների ընթացքում կարող են իրականանալ։

Ա. Սարուխանեան, մօտենալով այդ խնդրին, վարչութեան ուղղած մի քանի հարցումներով և իր ունեցած տեղեկութիւնների հիման վրա գալիս է այն եզրակացութեան, որ թատրօնը պէտք ունի կողմնակի նպաստի տարեկան 4000 րուբլու՝ իր գոյութիւնը պահպանելու համար։

Ալէք. Մանթաշեան վեր կենալով յայտնում է, որ ինքը պատրաստ է երեք տարի ժամանակով տարեկան 4000 րուբլի նպաստ տալ Դրամատիկ. Ընկերութեանը՝ հայ բեմի բարգաւաճման համար։

Այս յայտարարութիւնը ընդունվում է որոտընդոստ ծափահարութիւններով, և ժողովի նախագահը շնորհակալութիւն է յայտնում ժողովի կողմից, անուանելով նուիրատուին «հայ ազգի մեծ բարերար»։

Ապա, ձևակերպելով արտայայտված կարծիքները, նախագահը ասում է, որ առաջարկվեցին երկու միջոցներ՝ ժամանակաւոր կամ պալլիատիվ և մշտական աղբիւրներ հաստատող՝ ֆօնդ կամ սեփական թատրօն։

Ալ. Մանթաշեան յայտնեց, թէ ի հարկէ ուրախալի է, եթէ կարելի լինի կառուցանել սեփական թատրօն, և ինքն տալով նպաստ երեք տարվայ համար, յոյս ունի, որ Դրամատիկ. Ընկերութիւնը մինչ այդ կարող կը լինի այդ գործին հիմք դնել։ Որոշվեց ընտրել կամ մի առանձին մասնաժողով կամ յանձնել վարչութեան՝ կազմելու մի մասնաժողով, որ յատկապէս զբաղվի ֆօնդի կամ սեփական թատրօնի կառուցման գործով։

Տ. Յովհաննիսեան առաջարկեց ընտրել Ալ. Մանթաշեանին այդ մասնաժողովի պատուաւոր նախագահ, որ և ընդունվեց միաձայն և ծափահարութիւններով, յանձնելով վարչութեանը՝ կազմել այդ մասնաժողովը։

Ժողովը փակվեց։ Այդպիսով հայոց թատրօնի գոյութիւնը Թիֆլիսում երեք տարով էլ ապահովվեց, գոնէ փակվելու վտանգից։

Կ. Հ. ԲԱՐԵԳ. ԸՆԿ. ՆԻՍՏԸ

Կիրակի, յունվարի 10-ին, երեկոյեան կայացաւ Կ. Հ. Բ. Ընկ. ընդհանուր ժողովի նիստը, որ շարունակութիւնն էր նախորդ նիստի։

Ժողովի նախագահն էր Ալ. Քալանթար, քարտուղար՝ Ատրպետ։

Ժողովը զբաղվեց Կ. Հ. Բարեգ. Ընկ. տեղական 20 ճիւղերի նախահաշիւների քննութեամբ և նրանց հաստատեց։

Նախահաշիւների ընթերցումից երևաց, որ տեղական ճիւղերի գլխաւոր ծախքերը վերաբերում են դպրոցների, արհեստանոցների և գրադարանների պահպանութեանը։

Մի քանի ճիւղերի վերաբերութեամբ, որոնք ցոյց են տալիս թոյլ գործունէութիւն, ընդհանուր ժողովը որոշեց դիմել նրանց և յորդոր կարդալ՝ խրախուսելով նրանց դէպի աւելի աշխոյժ և ջերմ գործակցութիւն։

Նախահաշիւների քննութիւնից յետոյ Ընկ. Խորհուրդը զեկուցեց, որ Ա. Փօզոսեանը նուիրել է Ընկերութեանը իր այն գումարը, որ վերջին տարիներում նա գործադրում էր հրատարակչական նպատակների համար։

Նուիրատուն իր գումարը յանձնում է Կ. Հ. Բ. Ընկերութեանը այն պայմանով, որ վերջինս գործածէ նրա տոկոսիքը, այլ և գրքերից ստացած եկամուտները հրատարակչական նպատակների համար։

Ընդհանուր ժողովը գոհութեամբ լսեց նուիրատուի առաջարկը և իր կողմից ընտրեց նրան Ընկերութեան պատուաւոր անդամ։

Այնուհետև Ս. Խարազեանի հարցին, թէ ինչ վիճակի մէջ է այն տասն հազար րուբլու խոստումը, որ արել էր հանգուց. Ալ. Անանեանը, իբրև լրացուցիչ նուիրաբերութիւն, Ընկ. Խորհրդի նախագահ Ս. Յարութիւնեան զեկուցեց, որ հանգուցեալ Անանեանի ժառանգները պատրաստ են կատարել իրանց հօր խոստումը և գումարը շուտով կը յանձնվի Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Բ ո ւ թ ա յ ի ս, 8 յունվարի

Այսօր, առաւօտեան ժ. 10-ին, քաղաքումս սպանվեց Բաղդադի գաւառակի անտառապետ իշխան Դադեշկելիանի, Կարսի այժմեան նահանգապետի եղբայրը։ Չարագործը թողել է մի չէրքեզկա և անհետացել։ Կարծում են, որ սպանութիւնը վրէժխնդրութիւնից է կատարված։ Չարագործին գտնելու համար ձեռք են առնված ամենաեռանդուն միջոցներ։ Ս. Նազարեան

Տ ա շ կ ե ն տ, 29 դեկտեմբերի

Դեկտ. 25-ին տեղիս ազօթատանը նշանակված էր ծխ. ժողով, զբաղվելու համար մի տարով հրաւիրված հոգ. հովիւ Մարկոս ք. Տէր-Մկրտչեանի վերընտրութեան հարցով։

Չը նայած որ ժողովականների թիւը հասնում էր 80-ի, բայց և այնպէս ժողովը բացողը, որ յիշեալ քահանան էր, յայտարարեց ծխականների թիւն անբաւարար, ուստի և յետաձգեց ժողովը։

Պէտք է ասած, որ մեր ժամանակաւոր ծխատէրն այնքան էլ մեծ շանսեր չունի վերընտրվելու առաջիկայի համար, որովհետև նա այս մի տարվայ ընթացքում ցոյց չէ տուել իրանից պահանջվող այն լրջութիւնն ու պատկառելիութիւնը, որպիսին անհրաժեշտ է ամեն մի անձի, առաւելապէս հոգևոր հովւի։ Եւ եթէ դրա վրա աւելացնենք այն ազեղ փաստը, որ յիշեալ քահանան վերջերս իրան թոյլ տուեց օրը ցերեկով՝ թքել, հայհոյել և ապտակել տեղիս հայոց ծխ. դպրոցի ուսուցչին, այդ դէպքում հասկանալի կը լինի տեղիս հայ գաղութի մեծամասնութեան այն բացասական տրամադրութիւնը, որը նկատելի է մեզանում դէպի յիշեալ քահանան։ Ծխական

Ս ո ւ լ թ ա ն-Ն ո ւ խ ի (Նուխ. գ.), 5 յուն.

Ինչպէս մեր, նմանապէս և մեր շրջանի հայաբնակ բոլոր գիւղերը ներկայումս աւելի, քան երբևիցէ, իրանց որբացած են զգում հոգևոր-բարոյական հսկողներից։ Շրջանիս ոչ քահանաները և ոչ էլ գործակալը բնաւ չեն մտածում իրանց հովւութեանը յանձնված շինականների հոգևոր պահանջների մասին։ Մեր եկեղեցիներում կենդանի խօսքը իսպառ բացակայում է։ Բացի այն, որ ծխատէր քահանաները, գործակալն իրանց պարտքը չեն կատարում հանդէպ իրանց հօտի, նոյն անտարբեր վերաբերմունքն է ցոյց տալիս և մեր շրջանի յաջորդը, որը ահա հինգ տարի է, ինչ ստանձնել է Նուխու յաջորդութիւնը, բայց այդքան ժամանակամիջոցում դեռ ոչ մի անգամ այցի չէ եկել իր հոգևոր հովւութեանը յանձնված շրջանի գիւղերին. նա չէ իմանում, թէ ինչ դրութեան մէջ են գիւղիս Թուրքախօսը հայերը, որտեղ է Զանախբուլաղը, Գիրդագիւլը, Բէկլարքէնդը, Բլեզը, Սիոթ-Ենգիջան, Ջօլուն, Միրզաբէկլուն և այլն։ Շրջանիս նախորդ յաջորդները տարին գոնէ 1—2 անգամ այցելում էին իրանց իրաւասութեանը յանձնված գիւղերը և այդպիսով գէթ մասամբ գոհացնում շինականների հոգևոր պահանջները։ Էրմանի

Ս ո ս գիւղ (Վարանդա), 4 յունվ.

Ամարասի ս. Գրիգորիսի վանքում, դեկտ. 18-ին, պրիստաւի և ստրաժնիկների ղեկավարութեամբ, նշանակված էր աճուրդ։ Աճուրդի էին հանվելու ոչ միայն վանահօր և վանքի սեփականութիւնը, այլ և մի քանի մասնաւոր մարդկանց սեփական կարողութիւնները։ Աճուրդի նպատակն էր ժողովել վանքի 4—5 տարվայ հարկային ապառիկը, որ հասնում էր 1100 ր.։

Եթէ մի քանի անձեր չը գտնվէին, որոնք վարդապետի տուած պայմանագիրն ընդունելով յանձնառու եղան հատուցանել պահանջվող գումարը, այդ դէպքում խայտառակութիւնը կատարեալ էր լինելու։ Վարդապետն այդ երաշխաւոր կանգնած անձանց առաջ պարտաւորութիւն յանձն առաւ մի ամսվայ ընթացքում հէնց թէկուզ գիւղէ-գիւղ ու քաղաքէ-քաղաք ընկնելով հաւաքել յիշեալ գումարը և հատուցանել ուր անկ է։ Հետաքրքրական է իմանալ, թէ Ղարաբաղի հոգ. իշխանութիւնն այս 4—5 տարվայ ընթացքում ինչո՞ւ չէր վճարում վանքի ուրաքանչիւր տարվայ հարկը, որը տարէ-տարի կուտակվելով այսօր անցել է հազարից։ Եթէ Ղարաբաղի վանքերը չունէին այնքան եկամուտներ, որ գոնէ բաւարարութիւն տային պետ. հարկերին, ապա էլ ինչ բանի վստահացած՝ հոգ. իշխանութիւնը վանական կառավարիչներ էր վարձում չաղ-չաղ ռոճիկներով։

Ղարաբաղի վանքերն ունեն իրանց եկամուտները, բայց ապիկար վարչութեան շնորհիւ՝ ծախսը անհաշիւ կերպով աւել են անում, քան եկամուտները կը ներեն, և երբ, անշնորհ ու անփոյթ կառավարութեան պատճառով, դեֆիցիտներ են գոյանում և դանակը ոսկորին հասնում, այդ դէպքում էլ հոգ. կառավարութիւնը չէ քաշվում հանգանակութիւն բաց անել և առանց այն էլ իր առօրեայ հոգսերով ծանրաբեռնված գիւղական հասարակութեան գլխին փաթաթել հոգ. կառավարութեան դատապարտելի անտարբերութեան շնորհիւ վանքի բարդված պարտքերը։

Ի միջի այլոց այստեղ հարկաւոր է յիշատակել հետևեալը. մի քանի պարոններ ինձ պատմեցին, որ հայ-թուրքական ընդհարումներից յետոյ՝ այժմեան վանահայրը, տեսնելով վանքի աննախանձելի դրութիւնը, բազուաբնակ շուշեցիներից ժողովում է 1600—1700 րուբ. նպաստ յանուն վանքի վերանորոգութեան և յանձնում շուշեցի մի քանի վստահելի պարոնների այն պայմանով, որ նրանք այդ խոշոր գումարը գոր-

ծաղրեն վանքի վերաշինութեան համար. այդ նպատակից հազիւ գործադրվում է վանքի վերանորոգութեանը 1000—1100 ր., իսկ մնացած 550—600 ր. մնում է այդ նոյն պարոնների լիակատար տրամադրութեան տակ: Եթէ այդ ճշմարիտ է, ապա մի օրվայ համար են պահում յանուն վանքի ժողոված վերոյիշեալ մնացած գումարը:

Անցորդ

ՎԵՐԱՅԻ ԶԱՌԻՎԱՅՐԻ ԿԱՏԱՍՏՐՕՖԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի ընկերութիւնը Բրիւսելից հեռագրով առաջարկել է վերատեսուչ Բատայլին ըստ հնարաւորութեան խաղաղութեամբ վերջացնել յունվարի 5-ին Վերայի զառիվայրում տեղի ունեցած կատաստրօֆայի զոհերի և նրանց ընտանիքների հետ, չը հասցնելով գործը դատարանին, եթէ վնասվածների դրամական պահանջները խիստ մեծ չեն: Ընկերութեան վարչութիւնը առ այժմ 100 րուբլի է տուել Ղուկասեանի ընտանիքին թաղման ծախսերի համար:

—

№ 47 չարաբաստիկ վագոնը տարված է էլեքտրաքարշի պարկը և ծածկված շորով ու կնքված դատարանական կնիքով մնում է այնպէս առանձին հսկողութեան ներքոյ: Շուտով յատուկ մասնագէտ անձեր կը քննեն նրա կարճերը:

—

Դատական իշխանութիւնը վերցրել և կնքել է այն աւաղից, որ ցանված էր դըժբաղդ պատահարի օրը Վերայի զառիվայրում էլեքտրաքարշի գծի վրա:

—

Էլեքտրաքարշի վագոնների տորմօզների (արգելիչ շղթայ) պիտանիութիւնը պարզելու համար դատական իշխանութիւնները էկսպերտներին երեք հարց են առաջարկել. 1) գոհացուցի՞չ է, արդեօք, տորմօզների այժմեան սիստեմը, 2) եթէ տորմօզի սիստեմը լաւ է, արդեօք նրանք մաշված չէի՞ն և 3) եթէ սիստեմն էլ լաւ է և մաշված չէին, արդեօք դժբաղդութիւնը արգասիք չէ՞ ներկայանում վատմանի անշնորհքութեան կամ նրա շփոթված դրութեան:

—

Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնակատար Խատիսեան առաջարկել է քաղաքային ինժեներին ժողովել լրացուցիչ իրական նիւթեր կատաստրօֆայի պատճառների մասին:

—

Միքայէլեան հիւանդանոցում պառկած 11 վիրաւորների դրութեան մէջ փոփոխութիւն չը կայ: Լուսանկարիչ Զբոնակին շարունակ անզգայ վիճակի մէջ է:

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

—

Գանձակ, 7 յունվարի

1908 թ. սեպտ. 5-ին բժշկապետ Մինաս Զախարբէկեանը վախճանվեց անձնասպանութեամբ, թողնելով մի քանի տասնեակ հազարների կարողութիւն, որը ըստ նոտարական կտակի պիտի հասնէր իր օրինաւոր ժառանգներին և մի քանի բարեգործական նպատակների, բայց այդ կտակը, որպէս կտակ ինքնապատի, քրէական օրէնսգրքի 1472-դ յօդուածի համաձայն, օրինական զօրութիւն ունենալ չէ կարող: Ուստի ժառանգական ամբողջ գոյքը հասանելի է օրինաւոր ժառանգներին, որոնք են հանգուցեալ բժշկապետի չորս եղբայրները:

Դրանցից Արշակ Զախարբէկեանը, որպէս ինտելիգենտ անձնաւորութիւն, բազմիցս յայտնած է եղել, որ ստանալով ժառանգութիւնը՝ կաշխատի իրագործել այն բարեգործական նպատակները, որոնք յիշված են հանգուցեալի կտակում: Բայց ժառանգ եղբայրներից ամենափոքրը՝ Ջալալ Զախարբէկեանը՝ ձգտում է մենակ ինքը ստանալ ու տիրապետել հանգուցեալի ահագին կարողութիւնը: Եւ այդ նպատակին հասնելու համար նա դիմում է մի շարք աննեբելի միջոցների իր եղբայրների դէմ:

Այդօրինակ գործերից մինն ամսիս 8-ին քննվում էր Գանձակի նահանգ. դատ. քրէական բաժնում: Ըստ այդ գործի՝ Արշակ Զախարբէկեանը մեղադրվում էր այն բանում, որ իբր թէ 1908 թ. սեպտ. 8-ին փորձ է կատարել սպանել իր հարազատ եղբայր Ջալալին, այն էլ այն ժամանակ, այն օրը՝ երբ Զախարբէկեանների տունը բժշկապետի մահվան պատճառով սուգ ու շիվանի ծով էր...

Մեղադրեալին պաշտպանում էր երդ. հաւատարմատարի օգնական Համազասպ Համբարձումեանը, որը ցոյց տուեց գործի չինծու լինելը:

Դատարանը, երկարատև խորհրդակցութիւնից յետոյ, յայտարարեց իր վճիռը, որով անմեղ ու արդար ճանաչվեց շտաբս-կապիտան Արշակ Զախարբէկեանը:

S.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 12-ին, Տատիանայի տօնակատարութեան օրը տեղի կունենայ Թիֆլիսում «Ուսանողական Երեկոյթ», որից ստացված հասոյթը կը յատկացվի ուսանողներին օգնող ընկերութեան դրամարկղին: Ցաւով ենք, որ Թիֆլիսի հասարակութիւնը կայցելէ երեկոյթը և ստանալով զուարճութիւն՝ տուած կը լինի միևնոյն ժամանակ միջոց օգնելու չքաւոր ուսանողութեան:

◆ Առաջիկայ հինգշաբթի օրը, յունվարի 14-ին, գիւղատնտեսական դպրոցի խընդիրը քննութեան կենթարկվի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործ. Ընկ. ընդհանուր ժողովի նիստում, որտեղ կը կարդացվեն նաև զեկուցումներ թռչնապահութեան և ծխախոտագործութեան մասին: Նիստը տեղի կունենայ Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան դահլիճում:

◆ Պետերբուրգի ադմինիստրատիվ շըրջաններում յամառ կերպով խօսում են, որ մօտիկ ապագայում սենատորական քննութիւն է նշանակվելու Կովկասում:

◆ Վրաց նոր նշանակված էկզարխի գալուստը Պետերբուրգից Թիֆլիս սպասվում է ամսիս վերջերին:

◆ Վ. Տօտօմեանցը գետեղել է Մոսկվայի «Союзъ Потребителей» թերթի № 48-ում մի համառօտ տեղեկութիւն Թիֆլիսի գիւղատնտեսական համագումարի այն սեկցիայի մասին, որ զբաղված էր կօօպերացիաների վերաբերեալ խնդիրներով: Յօդուածագիրը ծանօթացնում է Փիրալեանի, Վախվախովի, Կանչէլի, Քալանթարի և իր (Տօտօմեանցի) զեկուցումների մասին: Կովկասում ներկայումս գոյութիւն ունեն 231 կրեդիտային, 60 սպառողական և 27 գիւղատնտեսական ընկերակցութիւններ: Տօտօմեանցը յոյս է յայտնում, որ Կովկասում ընկերակցական սկզբունքը առատ հող կը գտնի իր զարգացման համար:

◆ Կովկասի Փոխարքայից ընտրված այն յատուկ մասնաժողովը, որ գործում է Արխիպօվի նախագահութեամբ հողային հարցերի մանրամասն քննութեան համար, շուտով կը մեկնի Սեծովի ափը որոշ աշխատանքներ կատարելու նպատակով:

◆ Էլեքտրաքարշի ընկերութեան լիազօր Ի. Ֆայնը, որ, ինչպէս յայտնի է, եկել էր Թիֆլիս բանակցելու քաղաքային ինքնավարութեան հետ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշը վաճառելու խնդրի մասին, տեսնելով այն դժբաղդ դէպքը, որ պատահեց իր գալուց մի օր առաջ Վերայի զառիվայրի վրա, ոչ մի հարց չը պարզելով երեկ գիշեր մեկնեց դարձեալ Բրիւսէլ:

◆ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի վերատեսուչ Բատայլը խնդրամատոյց է եղել նահանգապետին լիազօրութիւն տալ էլեքտրաքարշի վարչութեանը արձակել պաշտօնից այն վատմաններին, որոնք վագոնները կը քշեն սահմանված նօրմայից արագ: Մինչև օրս այդպիսի դէպքերում վատմանները ենթարկվում էին սոսկ տուգանքի:

◆ Մեռաւ յունվարի 10-ի երեկոյեան գեներալ Սանջանեանի աղախին Օլգա Դօբիսինիւկը, որ ծանր վիրաւորված էր Վերայի զառիվայրի վրա պատահած աղէտի ժամանակ:

◆ Յունվարի 10-ին կովկասեան շրջանային ինտենդանտական վարչութեան մէջ ատրճանակով, բերանից, ինքնասպանութեան փորձ կատարեց այդ ինտենդանտութեան պաշտօնեայ կապիտան Էլիօզովը: Նրա կեանքը վտանգի մէջ է: Նա թողել է մի գրութիւն այս բովանդակութեամբ. «Խընդրում եմ, ընկերակիցներիս ներել՝ ուշ վիրաւորել եմ. չարժէ ապրել»:

◆ Յունվարի 2-ին խաղացված I փոխառ. խաղատոմսի 200 հազար րուբլին տարել է բանկիր Բեարուշինսկին:

◆ Բենկենդօրֆի նաւթահանքում նորերս սկսել է ֆօնտան խփել, որ ամեն օր տալիս է 25000 պուդ մաքուր նաւթ:

◆ Ստացանք Ստաւրօպօլի ծխատէր Ս. քահ. Տէր-Յովհաննիսեանի կազմած «Армяно-Григоріанскій календарь на 1910 г.»: Այդ օրացոյցը, որ տպված է Ստաւրօպօլում, ծախվում է կազմողի մօտ:

◆ Ինչպէս հաղորդում են, Բաթումի բանտում բծաւոր տիֆը շարունակում է դեռ զոհեր տանել:

◆ Ալէքսանդրօպօլի գաւառի հայ-կաթօլիկների լիազօրը միջնորդութիւն է յարուցել ընտրական սիստեմ նշանակել հայ-կաթօլիկ թեմի հոգևոր անձանց համար:

◆ Էրզրումի վիլայէթի Դէրջան քաղաքի քահ. տէր-Գաբրիէլ Արամեանը խնդրում է մեզ տպել հետևեալը. «Սարի-Գաեա գիւղի (Էրզրումի վիլ. Դէրջանի կայմակ.) ծխատէր քահանայ տէր-Գաբրիէլ Տ. Արամեանի որդի Յովհաննէսը 14 տարի զարիբութեան գաւազանը ձեռք առած մեկնել է տեղիցս. մինչև օրս ոչ մի տեղեկութիւն չունեմ: Նրան ճանաչողներին և տեղը գիտեցողներին խնդրում եմ շուտափոյթ տեղեկութիւն հասցնելու նամակով հետևեալ հասցէով.—Թիւրքիա, Էրզրումի վիլայէթ, Դէրջան, Մամախաթուն, Պօղոս էֆ. Գարապանջեան, յանձնել տէր-Գաբրիէլին»:

◆ Պեատիգօրսկից մեզ գրում են. «Մեզանում այս տարի չը տեսնված ձմեռ է: Մինչև դեկտ. 25-ը դեռ ձիւն չէր եկել, այդ օրը միայն մի փոքր ձիւն եկաւ: Դեկտեմբերի 20-ին տեղիս հայոց եկեղեցում, ներկայութեամբ ուսուցչ. խմբի, աշակերտ-աշակերտուհիների և ժողովրդի, հոգեհանգիստ կատարվեց Կովկասի նախկին փոխարքայ Միխայիլ Նիկօլայեվիչի հոգու անդորրութեան համար»:

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ Յունվարի 9-ին, առ. ժամը 10-ին, Թիֆլիսեցի Յարութիւն Պօղոսեանը, որ ապրում է Տիգրանակի նրբափողոցում, № 5 տանը, յայտնեց ոստիկանութեան, որ նա մի քանի րօպէ առաջ գտնակով 2 վէրք հասցրեց իր հարազատ մօրաքրոջ աղջկան՝ Սօլոմէ Ջալալեանին այն պատճառով, որ նա վարում էր ցոփ կեանք: Յանցաւորը ձերբակալված է:

◆ Յունվարի 8-ին 7-րդ քաղ°քամասում ձերբակալվեցին աքսորականներ Արշակ Զալինովը և Ալ. Կուբաշովը:

◆ Յունվարի 9-ին, երեկ. ժամը 10-ին, Լազարեւսկայա փողոցում, Հալաբարում, անյայտ չարագործներ ծանր վիրաւորեցին Թիֆլիսեցի Բագրատ Յարութիւնեանին, 21 տարեկան:

◆ Յունվարի 9-ին 12-րդ քաղաքամասի ոստիկանութիւնը զինւոր-պահակների օգնութեամբ ձերբակալեց 30 անգործ և անանցաթուղթ մարդկանց. 11-րդ քաղաքամասում ձերբակալեցին 16 նոյն տեսակի մարդկանց:

◆ Յունվարի 10-ին 5-րդ քաղաքամասի ոստիկանութիւնը և զինւոր-պահակները ձերբակալեցին 14 անգործ մարդկանց. 6-րդ քաղաքամասում ձերբակալեցին 35 նոյն տեսակ մարդկանց:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

◆ Վարչական շրջաններում հաղորդում են, որ առաջիկայ նոր սենատօրական քննութիւնների ժամանակ քննութեան կենթարկվեն Վարշավան, Խարաւը, որոնց թըւում Օդէսսան, Կովկասը և Հեռաւոր-Արևելքի մի մասը: Քննիչներ անւանում են՝ Նէյդգարտին, Դէտերիլսին, Տրուսէվիչին և Վուիչին: («Б.»)

◆ «Մշակի» № 2-ի հեռագիրը հաղորդեց Կազանի շրջանի ինտենդանտների մասին դատավճիռը: Հետաքրքրական է մեղապարտների վերցրած կաշառքների չափը այն ոչ լրիւ տեղեկութիւնների հիման վրա, որ պարզաբանվել է դատարանական քննութեան ժամանակ. այսպէս՝ Պօլտեվսկին ստացել է շուրջ 170,000 ր., Ագերոնովը՝ 114,000, Զիծովը՝ 109,000, Գապոնովը՝ 101,000, Խրուցկին՝ 83,000, Իլինը՝ 52,000, Գիշեարօվսկին՝ 83,000, Սուվօրօվը 23,000 և այլն:

◆ Ղրիմի նահանգապետը չէ հաստատել Սիմֆերօպօլի գաւառական զեմստվօյի նախագահի պաշտօնում էմ. Գ. Մուրզայեանին, որը նոյն զեմստվօյում ծառայում է երկու եռամեակներ: Նմանապէս չէ հաստատվել զեմստվօյի անդամ Մ. Գոնսալին, նոյնպէս հին ծառայող:

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Ամսիս 10-ին Հալաբարի թատրոնում «Նոր-Դրամա» թատերասիրաց ընկերութիւնը Մ. Սաֆարեանի բենեֆիսին խաղաց Շիլլերի «Աւազակները»:

Մենք մի քանի անգամ նկատել ենք, թէ Հալաբարի բեմի վրա ինչպիսի պիէսներ կարելի է դնել և ինչու համար: Սակայն բանից դուրս է գալիս, որ «Նոր-Դրամայի» թատերասէրները բնաւ տրամադիր չեն մեր խորհուրդները լսելու:

Ապա ինչպէս անւանել իրանց ոյժերից բարձր պիէսներ բեմ հանելը. գործունէութի՞ւն, ծիծա՞ղ, թէ՞ յանդգնութիւն:

Ժողովրդի մտաւոր դաստիարակութեան հետ խաղալը և նրան շահագործելը լոկ անձնական ցանկութիւններ ի կատար ածելու մտադրութեամբ—դա առնուազն մի այնպիսի յանցանք է, որի դէմ լռել չենք կարող և պէտք է բողոքենք շարունակ:

Նոյն խումբը կիրակի, յունվարի 31-ին, կը ներկայացնէ «Համլէտ»:

Մարտօ

—

Շաբաթ, յունվարի 9-ին, վրաց թատրոնը ծայրէ ի ծայր լիքն էր հասարակութեամբ:

Այդ օրը պէտք է խաղար վրաց բեմի առաջնակարգ և տաղանդաւոր դերասաններից մէկը՝ Վլ. Ալէքսիէվ-Մեսխիշվիլին, որը ահա քանիերորդ տարին է, ինչ հեռացել էր վրաց բեմից և խաղում էր ռուս բեմերի վրա:

Գրաւիչ էր նոյնպէս հասարակութեան համար՝ յայտնի վիպասան հանգուցեալ Ալ. Ղազբէգի «Առաջնորդ» կոչված վէպի հերոսների դատը:

Հանգուցեալ վիպասանի այս վէպի գլխաւոր հերոսուհին է Մաղվալա անունով մի լեռնական աղջիկ, որին իր կամքին հակառակ կնութեան են տալիս կառավարական գզիր Գէլա Գօգերձիշվիլիին, այն ինչ նա սիրում է Օնիսէ Արաբօզիին: Գզիրը, ոստիկանական պաշտօնեաներին յատուկ կոպտութեամբ, իրան սիրեցնել տալու համար, շարունակ կսում ու ծեծում է Մաղվալային: Եւ այս բոլորը այն տեղն է հասնում, որ Մաղվալան օգտվելով ամուսնու երկարատև բացակայութիւնից, զիջանում է իր սիրեցեալի թախանձանքներին և անձնատուր է լինում նրան: Գալիս է ամուսինը, և երկու հակառակորդները վիրաւորում են իրար ծանր կերպով:

Մաղվալան դառնացած այս ամենից դիմում է գիւղական ծերակոյտին, «Թեմին», որը վճռում է ապահարզան տալ կնոջը, իսկ ամուսնու դէմ իբրև պատիժ բօյկօտ է յայտարարում:

Բանդվում է Գէլայի «օջախը» և նա, յենված ոստիկանական կոպիտ ոյժի վրա, բռնի կերպով Մաղվալային նորից իր տունն է տանում, արհամարհելով «Թեմի» վճիռը, որը, ըստ հնաւանդ սովորութեան, սուրբ է իւրաքանչիւր լեռնցու համար:

Ահա մօտաւորապէս վէպի բովանդակութիւնը: Դատում էին այս վէպը և գլխաւորապէս սրա հերոսուհի Մաղվալային, մեղադրելով նրան ամուսնութեան անհաւատարմութեան մէջ:

Մաղվալայի դերը տուել էին օր. Ջերքեզիշվիլիին. Գէլայի դերը կատարում էր դերասան Իվանիձէն, իսկ Օնիսէի դերը՝ Ղանչէլին:

Դերակատարներից՝ Իվանիձէն բաւական աջող կ'երպով խաղաց իր դերը, իսկ օր. Ջերքեզիշվիլին, իր գեղեցկութեամբ նմանելով վէպի հերոսուհուն, ամենայն լըջութեամբ և գրաւիչ կերպով կատարեց իր դերը:

Խելացի էին ժամաւանդ նրա վերջին խօսքերը, որով երդուեալ-դատաւորների խղճին էր թողնում իրան արդարացնելը կամ մեղադրելը:

Մեղադրող Լօրթքիպանիձէն, արտասանելով մեղադրական ճառը, շեշտեց այն հանգամանքի վրա, որ պէտք է մեղաւոր ճանաչել մեղադրեալին այն հիման վրա, որ նա՝ չը սիրելով հանդերձ Գէլային, ամուսնացել է նրա հետ և դրանով պատճառ է դարձել նրա «օջախի» քայքայման և դժբաղդութիւնների յարուցման:

Մեղադրեալին պաշտպանողներից բժշկապետ Խօմարթելին մի գեղեցիկ, փաստալից և ոգևորված ճառով պաշտպանեց Մաղվալային և իբրև երդուեալ կողմ՝ սկեց կանանց էմանսիպացիայի, ազատագրութեան գործի, արծարծեց այն մտքերը, որ պէտք է կատարելապէս ազատ և հաւասար ճանաչել կանանց այլ մարդկանց հետ և թոյլ տալ, որ կինը իր ազատ կամքով ամուսնական կապեր ստեղծէ իր սիրեցեալի հետ:

Վերջում նա՝ հիմնված մի շարք անհերքելի փաստերի վրա, յայտարարեց, որ մեղադրեալի նստարանի վրա պէտք է նստեցնէին ոչ թէ Մաղվալային, այլ նրա ամուսնուն:

Դատարանը կարճ խորհրդակցութիւնից յետոյ անպարտ արձակեց մեղադրեալ Մաղվալային, յայտարարելով նրան անմեղ:

Ապա տեղի ունեցաւ ներկայացում: Խաղացվեց 3 գործ. հոգեբանական մի էտիւդ՝ «Նա խելագարված է»: Էտիւդը նկարագրում է մի մարդու դրութիւնը, որը կասկածում է իր կնոջ անհաւատարմութեան մէջ, որի շնորհիւ նա երբեմն-երբեմն խելագարութեան նշաններ է ցոյց տալիս: Վերջ ի վերջոյ շնորհիւ բժիշկ Հարրիսօնի ջանքերի նա բժշկվում է:

Խելագար Սէր-Բերնայի դերը կատարում էր Ալ. Մեսխիշվիլին: Նրա խաղը այնքան գրաւիչ էր, որ հիացմունք պատճառեց ունկնդիրներին: Բժիշկ Հարրիսօնի դերը մեծ հմտութեամբ և վարպետօրէն կատարեց Գեգեչկօրիը: Միւս դերակատարներից տ. Մդիվանին, օր. Շօթաձէն, Զարդալիշվիլին, Գվարաձէն, Մատաբաձէն և Ջիխիձէն բաւարար էին իրանց դերերում: Հասարակութիւնը գոհ և ուրախ սրտով հեռացաւ թատրոնից:

Հետևեալ օրը առաւօտեան խաղացվեց Գուցկօվի «Ուրիէլ Ակօստան», մասնակցութեամբ Ալ. Մեսխիշվիլիի, որը խաղաց պիէսի հերոսի դերը:

Խաղը շատ տպաւորիչ էր, ունենալով իր մէջ շատ ուսանելի կողմեր:

Սակայն ցաւօք սրտի պէտք է ասել, որ տաղանդաւոր դերասանի՝ Ալ. Մեսխիշվիլիի ձայնը որոշ չափով խանգարում է խաղի ամբողջացմանը: Ինչպէս յայտնի է, դա արդիւնք է նրա՝ տարիներ առաջ ունեցած կոկորդի հիւանդութեան: Վատ չէր լինի, եթէ մենք էլ մտածէինք մեր ականաւոր վիպասանների արտադրութիւնները նոյն կերպ հրապարակ հանել և դատել: Դա ունի շատ ուսանելի և դրական կողմեր և միանգամայն զարգացուցիչ է հասարակութեան համար:

Յ. Գաս—եանց

—

Նոր-Բայազէտ, 3 յունվարի

Այսօր, առ. ժամը 11-ին, տեղիս ծխ. դպրոցի դահլիճում տրվեց մանկական ներկայացում: Խաղացին «Նոր-Վարժուհի» վօդևիլը: Բոլոր դերակատարներն էլ տալան իրանց սահմանած դերերը բարեխղճօրէն: Ներկայացումից յետոյ ցոյց տրվեցին պատկերներ, որոնց բացատրութիւնը տալիս էր ուսուցիչ Հ. Տէր-Միքայէլեանը: Ներկայացմանը ներկայ էին դպրոցի բոլոր սաները: Ներկայացումից յետոյ՝ աշակերտ-աշակերտուհիներին բաժանեցին միրգ: Կար նաև տօնածառ, որը գեղեցիկ կերպով զարդարված էր: Ներկայացումը վերջացաւ ցերեկվայ ժամը $1^{1}/_{2}$-ին:

Իս. Տանանեան

—

Իգդիր, 2 յունվարի

Դեկտ. 30-ին դերասան Աբրահամեանը տեղիս սիրողների մասնակց. ներկայացրեց Ծերեթելիի «Յաղթվածներ» պիէսը յօգուտ Կ. Հ. Բ. Ը. տեղիս ճիւղի: Դահլիճը ծայրէ ի ծայր լիքն էր: Մուտք եղաւ 103 ր., զուտ արդիւնք 50 ր. 4 կ.: Խաղն անցաւ աջող. հասարակութիւնը շատ գոհ սրտով հեռացաւ:

Սաթենիկ Զաքարեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Նոր-Նախիջևան, 1 յունվարի

Ինչպէս երևում է, Էջմիածնում տիրող անկարգութիւններն երբեք չը պիտի վերանան: Ահա ուղիղ 6 ամիս է, որ ես չեմ կարողանում ստանալ Գէորգեան ճեմարանի վարչութիւնից՝ անցեալ տարվայ յունիս ամսվայ ինձ հասանելիք ուսուցչական ռոճիկս, չը նայած որ բացի մի շարք մասնաւոր բնաւորութեամբ դիմումներից՝ ես վերջերս, երկու ամիս սրանից առաջ, երկու պաշտօնական յայտարարութիւններով դիմել եմ ուր հարկն է:

Բնորոշ գիծն այս ամբողջ պատմութեան մէջ այն է, որ Էջմիածնի պաշտօնեաները ոչ միայն չեն ուղարկում այսքան երկար ժամանակով ուշացած ռոճիկը մի հայ ուսուցչի, որը ի հաշիւ այդ ռոճիկի ստիպված է եղել ամառվայ արձակուրդները պարտքերով ապրել, այլ և՛ չեն բարեհաճում այսքան ժամանակամիջոցում, եթէ ոչ պաշտօնի պարտաճանաչութիւնից, գոնէ գէթ տարրական քաղաքավարութիւնից դրդված մի երկտողով պատասխանել իմ պաշտօնական դիմումներին և բաւարարութիւն տալ իմ խնդիրքներին:

Տեսնելով այս տեսակ դատապարտելի վերաբերմունք, ես ստիպված եմ մամուլի միջոցով հասարակութեան առաջ դնել այս փաստը և միևնոյն ժամանակ հրապարակով դիմել Էջմիածնի պաշտօնեաներին՝ վերջապէս պատասխանեցէք ինձ և ընթացք տուէք գրաւոր դիմումներիս: Տալիս եմ ժամանակամիջոց մինչև ներկայ տարվայ յունվարի 31-ը: Եթէ այդ ժամանակամիջոցում ոչ մի բաւարարութիւն չը ստանամ, ստիպված կը լինեմ դիմելու վերջին և կտրուկ միջոցների, թէև ինձ համար անախորժ և ոչ ցանկալի...

Յամենայն դէպս Գէորգեան ճեմարանի վարչութիւնը ոչ մի իրաւաբանական հիմք չունի արդարանալու, թէ ինքը իբր պարտաւոր չէ վճարելու նախկին տեսչի օրով մնացած պարտքերը:

Այսքան էլ անփոյթ, ողնցաւոր վերաբերմունք...

Խաչ. Սամուէլեան

—

Թիֆլիս, 10 յունվարի

«Մշակի» № 4-ի մէջ Փայլակ Գարաքիլեանի տպած նամակի առիթով խորհուրդս խնդրում է հրատարակել հետևեալ համառօտ բացատրութիւնը:

Ընկերութեան բոլոր գործերը գտնվում են խորհրդիս բացարձակ հսկողութեան տակ և ամբողջ ելևմուտքը կարգադրվում է անպայման՝ խորհրդի որոշումների հիման վրա: Իսկ գրծավար Կարապետեան կատարում է միայն խորհրդի կարգադրութիւնները:

Այս առիթով խորհուրդս աւելորդ չէ համարում յայտնել, որ յօդուածագիր Փ. Գարաքիլեան ծառայում էր ընկերութեան գրասենեակում. բայց խորհուրդս դժգոհ լինելով նրա պաշտօնավարութիւնից՝ հարկաւոր է համարել արձակել նրան:

Նախագահ խորհրդի՝ Ս. Յարութիւնեան

Գանձապահ՝ Ա. Սարուխանեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Թաւրիզ, 24 դեկտեմբերի

Արամեան և ս. Աննայեան երկսեռ դպրոցների հոգաբարձութեան գրաւոր հրաւէրով ամսիս 20-ին ս. Աստուածածին եկեղեցում կատարվեց հոգեհանգիստ ի յիշատակ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկօլայեվիչի:

Բացի այն բազմաթիւ բարիքներից, որ ի Տէր հանգուցեալ Մեծ Իշխանը պարգևել է կովկասահայերին, նա բարերարել է և Թաւրիզեցոց: Մեծ Իշխանն է հիմք դրել 520 ր. դրամական այն նպաստի, որ 30 տարիներից ի վեր տրվում է Թաւրիզի Արամեան դպրոցին, որպէս ռոճիկ ռուսաց լեզուի մի ուսուցչի:

Հոգաբարձութիւնը իբրև երախտագիտական զգացման մի արտայայտութիւն, պարտք համարեց հրապարակով պատուել մեծանուն բարերարի յիշատակը, առ որ և կատարեց հոգեհանգիստ, որին մասնակից եղան և ռուսահպատակ հայերը:

Հաւաքվել էր զալացող մեծ բազմութիւն: Ներկայ էր համակրելի և գեներալ հիւպատոսութեան գործավար Միլլերը, զօրախմբի հրամանատարը իր օֆիցերներով: Ներկայ էին դպրոցներիս աշակերտ-աշակերտուհիք, հոգաբարձուները և ուսուցիչներից 3 հոգի:

Պատարագից վերջ՝ թեմակալ Կարապետ սրբազանը մի դրուատանաց քարոզ-դամբանական խօսեց Մեծ Իշխանի յիշատակին: «Այս քանի օրերը,—ասաց սրբազանը,—եթէ ցաւակցական 100-աւոր հեռագրերը են ուղարկվում Պետերբուրգ և անվերջ հոգեհանգիստներ են կատարվում Մեծ Իշխանի մահվանացուն կնքելու առիթով, պատճառը այն չէ, որ Օգոստափառ Իշխանը ծիրանիների մէջ է ծնվել միայն, այլ որ իբրև պետական մարդ՝ շատ մօտ է կանգնած եղել հպատակ ժողովուրդներին և մասնաւորապէս հայերիս, իր փոխարքայութեան օրով:

«Եթէ,—աւելացրեց սրբազանը,—Կովկասը պատւեց հայ զօրավարների ցանցով, Գէորգ կաթ. հիմնեց ճեմարանը, և հռչակ հանեցին Լօրիս-Մելիքօվ, Լազարեվ, Շելկօվնիկօվ, Ալխազօվ և այլ հայ զօրավարներ, որովհետև կար Մեծ Իշխանը, որ իր հրամանատարութեան ներքոյ ասպարէզ էր տալիս հայ մարտիկներին, առանձնապէս վստահութեամբ վերաբերվելով դէպի հաւատարիմ հայ ժողովուրդը»:

Ժամանակը թոյլ չէ տալիս ամբողջութեամբ հաղորդելու սրբազանի խօսածը, կասեմ այսքանը միայն, որ ունկնդիրները քարոզից լիառատ տեղեկութիւն ստացան այն «Նամէստնիկի» մասին, որի անունը անջնջելի յիշատակներ է թողել իր սիրած Կովկասում:

Ապա հոգաբարձութեան կողմից սրբազանի ստորագրութեամբ նոյն երեկոյեան

խփվեց մի հեռագիր *) Պետերբուրգ. Մեծ Իշխան Նիկոլայ Միխայլովիչին ստացուածքում այս բովանդակութեամբ.

«Պետերբուրգ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մեծ Իշխան Նիկոլայ Միխայլովիչին։ Այսօր հոգաբարձութեան հրաւէրով կատարվեց հոգեհանգիստ ի Տէր հանգուցեալ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայեւիչի ... Մեծ Իշխանի ... քաղաքի ... հոգաբարձութեան ... Մեծ Իշխանի ... Մեծ Իշխան Նիկոլայ Միխայլովիչ»։

Ստորագրել՝ Տէր-Կարապետեան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

9 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Ըստ լուրերի ... 1909 թ. ...

ՀԵԼՍԻՆԳՖՈՐՍ. ... 100,000 ...

ՏԱԼՈՆ. ... 63 կիլոմետր մի ժամ 15 րոպէում։

ՓՈՏՍԴԱՄ. ... 5 հոգի, ... 10 հոգի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. ... 15 քաղաքում։

10 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. ... 24-ին ...

ՎՈԼՈԳԴԱ. ...

համար կիսակիրթ ազգաբնակութեան մէջ զանազան կեղծ վարդապետութիւններ ներս խուժումից՝ այսպէս անուանված ռուս աւետարանական դաշնակցութեան հովանու տակ։

ԿԱԼՈՒԳԱ. Տարուսեան գաւառի Վօր գիւղում ռուբը պատկերից մի անյայտ անձն յափշտակեց 1000 ր. արժողութիւն ունեցող ադամանդեայ ծաղիկ։

*) Հոգաբարձութեան խփած հեռագիրը ձեռքիս տակ չը լինելով, գրել եմ մօտաւոր բովանդակութիւնը։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ձմեռային երթեւեկութիւն)

(Ժամերը նշանակված են Թիֆլիսի ժամանակով)

—

ԹԻՖԼԻՍԻՑ ՄԵԿՆՈՒՄ Է

ԲԱԳՈՒ՝ պոստաւոր գնացքը 11 ժ. 40 ր. գիշեր., Գանձակ է հասնում 6 ժ. առաւօտ., Եւլախ՝ 8 ժ. 9 ր. առաւօտ., Հաջի-Կաբուլ՝ 1 ժ. 12 ր. կէսօր., Բալաջարի՝ 4 ժ. 45 ր. ցերեկ., Բագու՝ 6 ժ. 9 ր. երեկ.։ Մարդատար գնացք № 6՝ 8 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 2 ժ. 32 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 4 ժ. 41 ր. գիշեր., Հաջի-Կաբուլ՝ 9 ժ. 12 ր. ցերեկ., Բագու՝ 2 ժ. 10 ր. ցերեկ.։ Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով, միայն ըստ հարկի կարեւորութեան, 7 ժ. 3 ր. առ., Բագու է հասնում 11 ժ. 43 ր. կէսօրվայ։ Արագացված գնացք № 12՝ 10 ժ. 11 ր. երեկ., Գանձակ է հասնում 4 ժ. 13 ր. գիշեր., Եւլախ՝ 6 ժ. 8 ր. առ., Հաջի-Կաբուլ՝ 10 ժ. 32 ր. ցեր., Բալաջարի՝ 1 ժ. 45 ր. կէսօր., Բագու՝ 2 ժ. 20 ր. ցերեկ.։

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆ՝ պօստատար 1 ժ. 37 ր. գիշ., Ալէքսանդրոպօլ է հասնում 12 ժ. 21 ր. ցեր., Էջմիածին կայարան՝ 5 ժ. 30 ր. եր., Նախիջեւան՝ 11 ժ. 30 ր. գիշ., Ջուլֆա՝ 1 ժ. 4 ր. գիշ.։ Մարդատար ապրանք.՝ 4 ժ. 20 ր. ցեր., Ալէքսանդրոպօլ է հասնում 3 ժ. 16 ր. գիշ., Էջմիածին՝ 8 ժ. 46 ր. առ., Ուլուխանլու՝ 9 ժ. 16 ր., Երեւան՝ 10 ժ. 14 ր. առ., որից դէնը այլ եւս չէ գնում։ Խառն գնացք չորրորդ կարգի վագոններով՝ ըստ հարկի կարեւորութեան՝ 5 ժ. 8 ր. ցեր., Ալէքսանդրոպօլ՝ 6 ժ. 56 ր. առ., որից դէնը այլ եւս չէ գնում։

ԲԱԹՈՒՄ՝ մարդատար № 7՝ 8 ժ. 10 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 9 ժ. 42 ր. առ.։ Պօստային՝ 9 ժ. 42 ր. երեկ., Բաթում է հասնում 11 ժ. 48 ր. առ.։ Մարդատար № 5՝ 1 ժ. գիշ., Բաթում է հասնում 2 ժ. 8 ր. ց.։

ԹԻՖԼԻՍ Է ՀԱՍՆՈՒՄ

ԲԱԳՈՒԻՑ՝ պօստատար գնացքը 8 ժ. 42 ր. առաւ., մարդատար № 5՝ 12 ժ. 11 ր. գիշ., Արագացված № 11՝ 10 ժ. 47 ր. առ.։ Վերջին գնացքը չի գնում Բաքւում։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ՝ մարդատար № 6՝ 7 ժ. 21 ր. երեկ., պօստային՝ 10 ժ. 40 ր. երեկ., մարդատար № 8՝ 12 ժ. 17 ր. կէսօրին։ Վերջին գնացքը Բագու չի գնում։

ՋՈՒԼՖԱ-ԵՐԵՒԱՆԻՑ՝ պօստատար 6 ժամ 19 ր. առ., մարդատար-ապրանքատար՝ 6 ժ. 44 ր. երեկոյեան։

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ խառն գնացք 4-րդ կարգի վագոններով՝ 4 ժ. 48 ր. գիշերվայ։

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ե Ր Ը՝

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—11 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—12—1 ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։

Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—$1^1/_2$—2 ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Ց. Մ. ԿԷՕՆՃԵԱՆ—ատամնաբոյժ—$8^1/_2$—$11^1/_2$ ժ., պլօմբներ և արհեստական ատամներ։

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը՝

Օ. Վ. ԳԵՑԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։

Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հ ի ւ ա ն դ ա ն ո ց

Մնայուն մահճակալներով

Թիֆլիս, Միխայլօվսկի պր., Միքայէլեան հիւ. դիմաց, 59, հեռ. 1026

Հիւանդների ընդունելութիւն.

Միք. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշուի հիւ.։

Ն. Ա. ԱԹԵՆԵԱՆՑ—ցեր. ժ. 1—2-ը, ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութիւններ։

Վ. Վ. ՎՆՈՒԿՕՎ—ցեր. ժ. 1—2-ը, վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Ի. Ն. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, ջղային և ներքին հիւանդութիւններ։

Մ. Պ. ԿԻՄՕՆՏ—առ. ժ. 11—12-ը վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ—առ. ժ. $11^1/_2$—$12^1/_2$-ը, ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ։

Ա. Դ. ԿԱԼՄԸԿՕՎԱ-ՎՆՈՒԿՕՎԱ—ցերեկ. 2—3 ժամը, կանանց հիւանդութիւններ։

Բժշկութիւն էլէքտրականութեամբ, մասսաժով և հիպնօզով։ Միկրօսկօպիական, բակտերիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ։ Ծաղկի պատուաստում։ Ծծմայրերի քննութիւն։ Վճարը խորհրդի համար 50 կ.։ Օպերացիաները և համախորհուրդները ըստ համաձայնութեան։ Հիւանդների բաժանմունքը բաղկացած է թէ ընդհանուր և թէ առանձին սենեակներից

(կ. ե. ու.) 236. 100—84

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների։

Ընդունում է հիւանդներին՝

Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։ Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։

Կուկիա, Սեմենօվսկայա փ. № 16.

Տ է լ է ֆ օ ն № 40.

(ե. ու. կ.) 984. 100—44

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր { առաւօտեան 9—12 ժ. / երեկոյեան 5—7 ժ.

Միքայէլեան փողոց, № 27.

(ա. օ.) 1087. 100—60

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

ԱՒԵՏ. ԲԱԲԱՅԵԱՆՑ

Մնալով այս ձմեռ Թիֆլիսում, ընդունում է ներքին եւ ջղային հիւանդներ։

Ցերեկվայ 1—3 ժ., երեկոյեան 6—7 ժ.

Լերմօնտօվսկայա փողոց տուն 21, բն. № 2.

Տ է լ է ֆ օ ն № 221.

(օ. մ.) 1213. 35—17

Բ Ժ Ի Շ Կ

Խ. Բ. ՄԵԼԻՔ-ԷՅՆԱԹԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւնների։ Հիւանդների ընդունելութիւնը՝ առաւօտ. ժամը 9-ից մինչև 10-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը։

Կալնիեվսկայա փ., № 6, «Վէտցէլ» հիւրանոցի մօտ։ (ե. հ. շ.) 955. 100—44

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԷՈՐԳԲԷԳԵԱՆ

Աչքի հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւնը ամեն օր

Առաւօտեան ժամը 10—1

Երեկոյեան ժամը 5—7

Վելյամինօվսկայա փող № 8

(օ. մ.) 783. 100—70

Բ Ժ Ի Շ Կ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն ամեն օր { 5—7 ժ. երեկ.

Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388

(օ. մ.) 1216. 100—58

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր (առաւօտեան ժ. $12^1/_2$—2. / (երեկոյեան ժ. 5—7.

Կիրակի օրերը միայն առ. ժ. 11—$12^1/_2$.

Հասցէն՝ Սօլօլակ, Բէհբութեան փ., № 33.

(օ. մ.) 1044. 100—63

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում վաճառվում են ի միջի այլոց

„ՏԱՃԱՐ“

Կրօնական-եկեղեց. կիսամսեայ հանդէսի համարները։

Բաժնեգինն է տարեկան 4 րուբլի։

Իւրաքանչիւր համարն արժէ 20 կոպէկ։

(օ մ.) 24. 5—1

АККОМПАНИРУЮ

пѣвцамъ и пѣвицамъ, а также даю уроки музыки (рояль) за умѣренную плату. Грибоѣдовская, д. 13, кв. 7.

26. 1—1

Հ Ա Ր Կ Ա Ւ Ո Ր Է

ՀԱՅՈՒՀԻ ԲՕՆՆԱ

միջին տարիքով, մի երեխայի համար, օտար քաղաքում գտնվող մի ընտանիքի մէջ։ Հարցնել՝ Цхветская ул. № 3, տիկին Մարգարեանին։

(օ. մ.) 11. 3—2

«Մշակի» խմբագրութեան մէջ յօգուտ Ագանայի աղէտեալների և հայ որբերի

Ծ Ա Խ Վ Ո Ւ Մ Ե Ն՝

1) «**ՀԱՅԻ ԿՏՈՐ ՋԷՅԹՈՒՆՅՈՒՆ**»

Գրական ժողովածու, հրատ. Գր. Ջալալեանի, գինն է ամենապակասը 3 ր.։

2) «**ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՄԵԾԱԴԻՐ Է—Յ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ**

Եապօնական կեանքից, նուիրված Նիկօլսկ քաղաքի հայ լուսանկարիչ Սմբ. Բուդաղեանի կողմից, իւրաքանչիւրը 30 կ. (փոխարէն 60 կոպէկի)։

Այն անձինք, որոնք կամենում են օգնութիւն հասցնել աղէտեալ ադանացիներին, բարի և օգտակար գործ կատարած կը լինեն՝ գնելով այդ գրքերից ու լուսանկարներից բազմաթիւ օրինակներ և նուիրելով ազգային զանազան հաստատութիւնների, ուսումնարանների ու գրադարանների՝ թէ Ռուսաստանում, թէ Պարսկաստանում և թէ Թիւրքիայում։

(օ. մ.) 1352. 10—9

Վ Ա Ճ Ա Ռ Վ Ո Ւ Մ Է

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԱԲԷԼԵԱՆԻ

Ինքնուրոյն վօդըվիլներ

«Մկիճի հարսանիք»	20 կ.
«Նաֆտի ֆանտան»	10 կ.
«Խելագար Մինաս»	20 կ.
«Անկոչ հիւր»	20 կ.
«Պօէտի երազը»	20 կ.
«Գիւղի վարժապետը»	30 կ.
«Էքսպրօպրիացիա»	20 կ.

Պահեստը Թիֆլիս՝ «Գուտտենբերգ» և «Կենտրօնական», իսկ Բագու՝ «Սօտրուդնիկ» գրավաճառանոցներում։ Հեղինակի հասցէն՝ Нахичевань н/Д. Ал. Абелянъ.

(ե. հ. կ.) 1383. 10—9

1910 թ. Մօսկվայում կը սկսեն հրատարակվել մի շարք Գրական-Գեղարուեստական Ալմանախներ

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

վերնագրով, որին հրաւիրվում են մասնակցելու մեր բոլոր ռուսահայ և Թիւրքահայ հեղինակները։ Ալմանախի մասնակցութեան գործում առանձնապէս կը խրախուսվեն երիտասարդ և սկսնակ գրողները։ Խստիւ կը պահպանվի վարձատրութեան սկզբունքը։

Նիւթերը խնդրվում է հասցնել մինչև փետրվարի 1-ը, երբ արդէն ալմանախը տպագրութեան կը յանձնվի։

Դիմել՝ նիւթերի և նամակագրութեան համար՝ Москва, Большая Дмитровка, д. № 9. кв. 47, Герасиму Микаэляну.

(ա. օ.) 25. 10—1

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՑ ԳՏՆՎՈՂ

Տ. Մ. Փ Ի Լ Օ Ս Ե Ա Ն Ի

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Մրէայլեան պր. 24/4,

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առև. տր. կրթութիւն։

Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատեստատներ։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ զբաղմունքները կատարվում են կուրսերում Լոնդոնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձևով կազմակերպված Muster-Comtori-ում։ Նիւթերն առնվում են բէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրան., ամերիկական, բանկային և գործարանական, 2) Առևտրական թւաբանութիւն, 3) Քաղաքատնտեսութիւն, 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մուրհակի կանոնադրութիւն), 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա, 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենավատ ձեռքի ուղղումն). բ) ոչ պարտադիր. 1) ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ, 2) սղագրութիւն, 3) դակտիլօգրաֆիա (ռեմինգտօն և այլ.) և 4) առևտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և զատ-զատ։ Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է զուգընթաց բաժանմունք։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. 10—12 ժ. և եր. 4—7 ժ.։ Ծրագիրը և կանոններն ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ՝ Տ. ՓԻԼՕՍԵԱՆ

(ա. օ.) 1387 20—8

դպրոցական աշակերտ ունեցող ընտանիքների համար ԱՂԲԻՒՐԻ հետ միասին բոլոր պրէմիաներով, յաւելուածներով դպրոցական աշակերտի հասցէով ՏԱՐԱԶԻ XX-ամեակը լրանալուն և 21-րդ տարեշրջանը թևակոխելու առիթով 10 րուբլուց իջեցնում ենք առաջիկայ 1910 թ. համար 5 ր.։ Հասցէ՝ Тифлисъ, Редакція «ТАРАЗЪ».

(ա. օ.) 1393. 10—10

1 9 1 0 Թ Ի Ւ Հ Ա Մ Ա Ր

Բ Ա Ց Վ Ա Ծ Է Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

պատկերազարդ շաբաթաթերթ (Բ տարի)

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԻ» բովանդակութիւնը. Երկրագործութիւն։ Անասնաբուծութիւն և կաթնատնտեսութիւն։ Պարտիզպանութիւն և պտղաբուծութիւն։ Այգեգործութիւն և գինեգործութիւն։ Ցատուկ բոյսերի մշակութիւն։ Մեղուաբուծութիւն և շերամապահութիւն։ Բանջարաբուծութիւն։ Թռչնապահութիւն։ Կօօպերացիա և սպառողական ընկերութիւններ։ Գիւղատնտեսական նորութիւններ։ Գիւղատնտեսական կեանք։ Գրախօսութիւն։ Թղթակցութիւններ։ Տնայնագործութիւն և տնարարութիւն։ Հարց և պատասխաններ։ Փօստ-արկղ և յայտարարութիւններ։

Առաջիկայ 1910 թւին «Գիւղատնտեսին» աշխատակցելու են նաև Թիւրքահայ գիւղատնտեսներ։

«Գիւղատնտեսը» 1910 թւի իր տարեկան բաժանորդներին թերթի համարներից դուրս տալու է որպէս նուէր՝

ՀԱՑԱԲՈՅՍԵՐԻ ԵՒ ԽՈՏԱԲՈՅՍԵՐԻ ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍԵՐՄԵՐ

Բ ա ժ ն ե գ ի ն ը.

Ռուսաստանում		Արտասահմանում	
Տարին	3 րուբլի	Տարին	4 րուբլի (12 ֆրանկ)
Կէս տարին	2 րուբլի	Կէս տարին	2 ր. 50 կ. (7 ֆրանկ)

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Гюхатнтесъ“. Արտասահմանից՝ Tiflis (Russie) Rédaction «Guchatntess».

(կ. հ.) 1179. 24—20

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ. ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ ԳՏՆՎՈՂ

ՀԱՇՒԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ

Հեղինակ «Առևտրական, գործարանական և նաւթարդիւնաբերութեան հաշւապահութեան ձեռնարկի», որ ֆինանսների մինիստրութեան ուսումնասիրական բաժնի կողմից ընդունված է իբրև օժանդակ ձեռնարկ առևտրական դպրոցներում և նրանց գրադարաններում։

ՍՈՎՈՐԵՑՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՆ

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ անձանց, գործնական ձևով հաշւապահութիւն և ուրիշ մասնագ. առարկաներ 4 ամսվայ ընթացքում։

Կուրսերում բացի սովորական մասնագիտական առարկաներից աւանդվում են սեպտեմբեր ամսից օտար լեզուներ և սղագրութիւն (стенографія) ըստ ցանկութեան և որոշ վճարով։

Ընդունելութիւնն ամեն օր, ժամը 4-ից մինչև 7-ը երեկոյեան, 9-ից մինչև 10-ը առաւօտեան։ Պարապմունքները սկսվելու են 1910 թ. յունվարի 15-ից պարբերաբար ամեն 4 ամիս, ամենայն օր ճաշից յետոյ։ Ծրագիրն ուղարկվում է ձրի։

Դասընթացքը աւարտողներին տրվում են, ֆինանսների մինիստրութեան թոյլատրած ծրագրի համաձայն, ատեստատներ։

Դրանից անկախ՝ բացված են քիչ պատրաստականութիւն ունեցող անձերի համար առանձին լրացուցիչ և կրկնողութեան կուրսեր ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։

Ցանկացողներին խնդրում են դիմել գրաւոր կերպով կամ անձամբ կուրսերի հիմնադրին Թիֆլիսում. Н. В. Абраамяну, Николаевская ул № 22, Телефонъ № 744.

Վերևում յիշված ձեռնարկը ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր գրավաճառանոցներում։ Օտարաքաղաքացիները գիրքը գնելու համար կարող են դիմել հեղինակին, առանց պօստի ծախս վճարելու։ Գինն է 3 ր. 50 կ.։

(կ. հ.) 1331. 13—13

Типографія „Экономія“ Большая Ванкская № 3.